

ผนวก ก

ประวัติช่างปูนปั้น

ทองร่วง เอ็มโอบุส (พ.ศ.2486 -)

ปัจจุบันอายุ 63 ปี เกิดที่อำเภอแม่กลอง จังหวัดสมุทรสงคราม บิดามารดาทำนา ทำสวน หลังจากเรียนจบชั้นประถมปีที่ 4 ได้บวชเรียนเพื่อเรียนนักธรรม เมื่อสอบนักธรรมตรี โท และเอกได้แล้วจึงได้ศึกษาบาลีปีที่ 7 ที่วัดมหาธาตุวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เริ่มต้นเรียนรู้การเขียนลายไทยและระบายภาพสีน้ำจากพระมหาเสวก จันทรแดง ผู้มีฝีมือด้านคัดเขียนไทยและวาดภาพ ภายหลังได้เป็นลูกศิษย์ครูพิน อินฟ้าแสง และเริ่มทำงานปูนปั้นเมื่ออายุได้ 18 ปี

ช่างทองร่วงมีชื่อเสียงในด้านผลงานภาพประดับร่วมสมัย นิยมปั้นภาพปริศนาธรรม ภาพล้อการเมือง เพื่อบันทึกเรื่องราวและสอดแทรกความหมายลงไปในภาพ จนได้ชื่อว่าเป็นผู้สร้างงานปูนปั้นร่วมสมัย งานปั้นของช่างได้ชื่อว่าเป็นสิ่งที่ทำให้คนในสังคมสะดุดตาและเริ่มหันมาสนใจศึกษางานปูนปั้นเมืองเพชรอย่างจริงจัง

ช่างทองร่วงเป็นผู้เชี่ยวชาญการซ่อมบูรณะวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และพระบรมมหาราชวังในคราวฉลอง 200 ปี แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งได้นำช่างจากเพชรบุรีไปร่วมการบูรณะด้วยถึง 200 คน

ในปี 2528 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ยกย่องให้ช่างทองร่วง เอ็มโอบุส เป็นบุคคลดีเด่นทางวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคกลาง สาขาศิลปะ ปัจจุบัน ช่างทองร่วงรับเหมางานโครงสร้างและปั้นลายในหลายจังหวัด และได้ถ่ายทอดวิชาให้กับลูกศิษย์หลายคน ทั้งที่เป็นชาวเพชรบุรีและชาวจังหวัดอื่น ซึ่งลูกศิษย์เหล่านี้หลายคนเป็นช่างที่เชี่ยวชาญในปัจจุบัน และมีลูกศิษย์ลูกหาของตัวเองต่อไปอีก ระยะเวลาคลุกคลีกับงานช่างกว่า 40 ปี

เฉลิม พึ่งแดง (พ.ศ. 2487 -)

ปัจจุบันอายุ 62 ปี เกิดที่ตำบลหนองปลาไหล อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 7 และสอบไล่วาดเขียนโทตามหลักสูตรของวิทยาลัยเพาะช่าง (ในเวลานั้น) ได้ บิดามีอาชีพช่างปูนรับทำโครงสร้าง หลังจากจบชั้นประถมปีที่ 4 ได้มาอาศัย

อยู่ที่วัดพระทอง เพื่อเรียนหนังสือ ทำให้มีโอกาสคุ้นเคยกับงานช่าง เพราะได้คลุกคลีทำงานร่วมกับช่างและพระช่างในเวลานั้นอยู่เสมอ

ช่างเฉลิม พึ่งแต่งเป็นศิษย์สำนักวัดพระทอง นิยมปั้นลายแบบอยุธยา เพราะถือเป็นจุดสูงสุดของลายไทย งานปั้นส่วนใหญ่จึงเป็นลักษณะงานประติมากรรมแบบประเพณี

ผู้ที่ช่างเฉลิมนับถือเป็นครูได้แก่ มหาประทีพ (ศิษย์ของครูหวน ตาลวันนา) ซึ่งได้ถ่ายทอดการเขียนลายไทยให้ ภายหลังได้เรียนรู้งานปูนปั้นเพิ่มเติมจากช่างส่งที่ทำงานร่วมกัน และได้รับคำชี้แนะเพิ่มเติมจากครูพิน อินฟ้าแสง ผลงานที่สร้างชื่อเสียงได้แก่ ชุ่มมณฑปหลวงพ่อมิ วัดพระทอง ซึ่งสองด้านเป็นภาพจับชุดรามเกียรติ์ อีกด้านหนึ่งเป็นภาพกนิรี ประกอบลายดอกไม้

ช่างเฉลิมได้รับการยกย่องให้เป็นผู้เชี่ยวชาญการซ่อมบูรณะวัดอรุณ และเป็นผู้หนึ่งที่ได้เข้าไปทำงานการซ่อมบูรณะเมื่อครั้งฉลองกรุงเทพฯ 200 ปี ระยะเวลาคลุกคลีงานช่างกว่า 42 ปี

สมบัติ พูลเกิด (พ.ศ. 2493 -)

ปัจจุบันอายุ 56 ปี บิดาเป็นชาวอำเภอเขาย้อย มารดาเป็นชาวอำเภอบ้านลาด เนื่องจากฐานะทางบ้านยากจน และบิดามารดาเสียชีวิตในช่วงที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงต้องใช้ชีวิตตระเวนร่อนอาศัยนอนตามวัดในเพชรบุรี พื้นฐานความสนใจด้านศิลปะตั้งแต่เรียนหนังสือทำให้พยายามพัฒนาฝีมือตนเองด้วยการสอบถามจากผู้รู้และอาศัยดูรูปแบบงานศิลปกรรมตามวัดต่างๆ อยู่เสมอ ช่างสมบัติมีโอกาสแสดงฝีมือปั้นปูนจากการแนะนำของผู้รับเหมางานโครงสร้างท่านหนึ่ง และทำให้เริ่มต้นอาชีพนี้เมื่ออายุ 30 ปี จนในที่สุดได้เริ่มต้นอาชีพช่างปูนปั้นเมื่ออายุประมาณ 30 ปีเศษ

ช่างสมบัติหัดเรียนเขียนลายด้วยตนเอง และจากการไต่ถามช่างรุ่นอาวุโสคนอื่น นิยมปั้นลายแบบอยุธยา ลวดลายสมจริง อิมตัว ปั้นก้านลายผอมเพรียวเมื่อเทียบกับงานของช่างเฉลิม พึ่งแต่ง

ผู้ที่ช่างสมบัตินับถือเป็นครูช่างได้แก่ โยมนิ่ม ช่างแกะสลักที่วัดยาง ตามับ ช่างทำเมรุพื้นเมืองแถวบางแก้ว มหาภาพลง ช่างแกะสลัก และช่างสะอาด สุทธนันท์ ซึ่งเป็นช่างเขียนผลงานแรกของการทำปูนปั้นคือ หน้าบันวัดโคก และทำให้ทำงานวัดอื่นๆ ต่อมา ได้แก่ วัดกำแพงแลง วัดชีวีประเสริฐ เป็นต้น ปัจจุบันรับทำเฉพาะปั้นลาย น้องชายอีกคนคือ ประสงค์ และสมบุญก็ได้ติดตามมาเป็นช่างปูนปั้นในภายหลัง ลูกมือคนสำคัญคือ รำพึง พูลเกิด (ภรรยา) ซึ่งปัจจุบันปั้นลายได้แล้ว ระยะเวลาคลุกคลีงานช่างกว่า 20 ปี

สำรวย เอมโษษฐ์ (พ.ศ. 2494 -)

ปัจจุบันอายุ 55 ปี เกิดที่จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นน้องชายของช่างทองร่วง เอมโษษฐ์ การศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 บิดามารดามีอาชีพชาวสวน เริ่มหัดงานปูนปั้นจากช่างทองร่วง ผู้เป็นพี่ชายเมื่ออายุ 14 ปี ผลงานส่วนใหญ่ทำร่วมกับช่างทองร่วง ผลงานที่ภาคภูมิใจคือ วัดเขายี่สาร อำเภออัมพวา สมุทรสงคราม วัดพระธาตุ นครศรีธรรมราช และศาลานางสาวอัมพร บุญประคอง วัดมหาธาตุวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี และได้เคยสอนวิชาปูนปั้นที่วิทยาลัยวังชาย เป็นเวลา 9 ปี ปัจจุบันรับเหมางานของตนเอง ระยะเวลาคลุกคลีงานช่างกว่า 35 ปี

ศิริ พรพระ (พ.ศ. 2498 -)

ปัจจุบันอายุ 51 ปี เกิดที่ตำบลบ้านดอนจุฬา อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี การศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 บิดามารดามีอาชีพรับจ้างทั่วไป และขึ้นตาล เริ่มหัดงานปูนปั้นเมื่ออายุ 17 ปี จากการชักชวนของช่างสมพล พลายแก้ว ที่เป็นเพื่อนสนิท ได้เรียนวิชาปูนปั้นจากช่างทองร่วง และช่างสำรวย เอมโษษฐ์ ผลงานส่วนมากจะอยู่ที่จังหวัดรอบๆ เช่น วัดยางทองราชบุรี วิหารหลวงพ่อบ้านแหลม ที่อำเภอดำเนินสะดวก เป็นต้น ปัจจุบันรับเหมางานทั้งงานโครงสร้างและปั้นลาย ระยะเวลาคลุกคลีงานช่างกว่า 32 ปี

บาหยัน บุญประเสริฐ (พ.ศ. 2510 -)

ปัจจุบันอายุ 39 ปี เกิดที่ตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เมื่อจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 อายุ 15 ปี ได้เริ่มหัดงานปูนปั้นพร้อมกับพี่น้องอีก 4 คน จากการชักชวนของช่างบุญเจื่อน เอมโษษฐ์ พี่สาวที่เริ่มทำงานกับช่างทองร่วงก่อน ผลงาน เช่น ลายปูนประดับในโดมทางขึ้นสถานีรถไฟ (เคเบิลคาร์) ที่เพชรบุรี และพญานาค 5 เศียรที่วัดถ้ำแก้ว ผลงานที่สร้างชื่อให้ได้แก่ ลายปูนปั้นประดับवेशนธ์ที่โบสถ์วัดจันทราวาส ผู้ที่ช่างบาหยันนับถือเป็นครูช่างคือช่างทองร่วง เอมโษษฐ์ ปัจจุบันรับเหมาก่อสร้างด้วยตนเองกับสามีคือช่างเอก ระยะเวลาคลุกคลีงานช่างกว่า 20 ปี